

УДК 327(477+529):334

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9321.32.2026.363256>

КАН ДЕН СІК

доктор політичних наук, професор, в.о. декана факультету східних мов,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (Україна, Київ)
e-mail: d.kan@kubg.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2191-4210>

Г. В. САГАН

доктор історичних наук, професор, професор всесвітньої історії,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (Україна, Київ)
e-mail: h.sahan@kubg.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1072-761X>

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКО-КОРЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Анотація

Метою статті є аналіз чинників економічного зближення України і Республіки Корея та виокремлення перспектив розвитку економічної співпраці після закінчення війни в Україні, в умовах різкої трансформації світового устрою. **Методологія статті** базується на використанні системного методологічного підходу, принципах історизму, логічності та багатофакторності, а також використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Для виконання поставлених завдань було використано такі методи історичного дослідження як історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-типологічний, історико-системний, проблемно-хронологічний, структурно-функціональний аналіз, які дозволили спрогнозувати стратегію торговельно-економічних відносин Республіки Корея та України. **Наукова новизна.** На основі аналізу доступних джерел було визначено сучасний стан торговельно-економічних відносин між двома країнами та запропоновано основні напрями співпраці, проблеми та виклики, які існують. **Результати дослідження.** Визначено, що ключовим історичним та політично-економічним чинником зближення України з Республікою Корея є значний потенціал для розвитку взаємовигідного партнерства, враховуючи геополітичні фактори України та Республіки Корея, їх спільні позиції з ключових питань глобального світоустрою. Розглянуто аналіз сучасного стану економіки України та Південної Кореї, виклики, які постають перед подальшим сталим розвитком взаємовідносин, та шляхи подолання існуючих викликів. Підкреслено, що особливістю двосторонніх відносин є відсутність політичних, економічних конфліктів, що створює сприятливі умови для плідної співпраці. Водночас існує низка сфер, які вимагають активізації для подолання існуючих бар'єрів. Південнокорейський досвід доводить, що навіть після руйн війни можна збудувати успішну, сучасну державу, якщо мати бачення, партнерів і стратегію.

Ключові слова: Українсько-корейські відносини, Республіка Корея, економічна співпраця, повоснна відбудова, сталий розвиток, стратегічне партнерство.

KAN DEN SIK

Doctor of Political Science, Professor, Acting Dean of the Faculty of Oriental Languages,
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Ukraine, Kyiv)
e-mail: d.kan@kubg.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2191-4210>

G. V. SAGAN

Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor of World History,
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Ukraine, Kyiv)

e-mail: h.sahan@kubg.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1072-761X>

HISTORY OF UKRAINIAN-KOREAN ECONOMIC COOPERATION AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT THROUGH THE PRISM OF STRATEGIC PARTNERSHIP

Abstract

The purpose of the article is to analyze the factors of economic rapprochement between Ukraine and the Republic of Korea and to identify the prospects for the development of economic cooperation after the end of the war in Ukraine, in conditions of a sharp transformation of the world order. **The methodology of the article** is based on the use of a systematic methodological approach, the principles of historicism, logic and multifactoriality, and a set of general scientific and special research methods was used. To fulfill the tasks set, such methods of historical research were used as historical-genetic, historical-comparative, historical-typological, historical-system, problem-chronological, structural-functional analysis, which allowed to predict the strategy of trade and economic relations between the Republic of Korea and Ukraine. **Scientific novelty.** Based on the analysis of available sources, the current state of trade and economic relations between the two countries was determined and the main areas of cooperation, problems and challenges that exist were proposed. **Research results.** It is determined that the key historical and political and economic factor of rapprochement between Ukraine and the Republic of Korea is the significant potential for the development of a mutually beneficial partnership, taking into account the geopolitical factors of Ukraine and the Republic of Korea, their common positions on key issues of the global world order. The analysis of the current state of the economy of Ukraine and South Korea, the challenges facing the further sustainable development of relations, and ways to overcome existing challenges are considered. It is emphasized that a feature of bilateral relations is the absence of political and economic conflicts, which creates favorable conditions for fruitful cooperation. At the same time, there are a number of areas that require activation to overcome existing barriers. The South Korean experience proves that even after the ruins of war, it is possible to build a successful, modern state if you have a vision, partners and a strategy.

Key words: Ukrainian-Korean relations, Republic of Korea, economic cooperation, post-war reconstruction, sustainable development, strategic partnership.

Вступ. У XXI столітті світова економіка дедалі більше базується на міжнародній кооперації та інноваціях. У цьому контексті економічні відносини між Україною та Республікою Корея мають значний потенціал, який поки що реалізується не в повному обсязі. Обидві країни володіють перевагами, які доповнюють одна одну і можуть бути використані для успішної реалізації низки економічних проєктів. Для Республіки Корея Україна є цікавою як країна, яка володіє потужними природними ресурсами, сільськогосподарським виробництвом і людським капіталом. Для України за нинішніх умов військового стану та перспектив повоєнної відбудови цікавими є високотехнологічні розробки Південної Кореї, її інвестиційний капітал та досвід індустріалізації. Тому посилення економічної співпраці між двома країнами є логічним кроком, який сприятиме їх розвитку. Варто зазначити, що з початку повномасштабної агресії Росії проти України у 2022 році торгівля, інвестиції та логістика в Україні зазнали глибоких потрясінь. У цьому контексті розвиток торговельно-економічних відносин між Україною та Південною Кореєю, хоч і зберіг стратегічний потенціал, його обсяги і логістика зіткнулися з низкою серйозних перешкод. Ці проблеми мають як об'єктивний характер пов'язаний із війною, так і системний, а власне: інституційна слабкість, відсутність договорів про вільну торгівлю та гарантій інвестицій. Щоправда, упродовж останнього року ситуація

частково почала змінюватися. Окремі домовленості державних інституцій України з корейською стороною вселяють надії на новий зміст і обсяги економічної співпраці. Також, варто зазначити, що за роки спілкування України та Республіки Корея, яке починається з 1992 року (Посольство України. Політичні відносини, 2020), було створено достатню нормативно-правову базу для розбудови економічного співробітництва, накопичено чималий досвід, але реальні результати далекі від очікуваних. Країни не використали свої потенціали. Слід зауважити, що, на жаль, низка стримуючих чинників розвитку успішних контактів походять з української сторони. Однією з найочевидніших проблем є високий рівень ризику та корупція, з якими зіштовхуються іноземні інвестори.

Актуальність теми полягає в тому, що після закінчення російсько-української війни Україну та Республіку Корея чекають нові завдання реалізації потенційних проєктів розвитку взаємовигідних відносин. Україні потрібно буде відновлювати економіку, а Південній Кореї подолати застій економіки. При поєднанні спільних зусиль та за умови стримуючих факторів, країни зможуть вивести на новий рівень співпрацю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно констатувати, що досліджень з даної тематики небагато, порушені нами питання не знайшла достатнього відображення в науковій літературі як України, так і Південної Кореї. Низка дослідників все ж присвячували питанням українсько-корейським відносинам свої наукові розвідки. Тут варто згадати праці українських науковців: В. Венгера (2020), К. Кононенко, А. Гончарука та С. Кошового (2017), В. Мармазова (2012), С. Сіденкота А. Невгад (2016), В. Майко (2011) та інших. Попри те, що зазначені дослідження були здійснені до повномасштабного вторгнення Росії в Україну, вчені вказали на ключові напрями співпраці, які не втратили своєї актуальності й нині. Зокрема, В. Венгер (2020) зазначає, що пріоритетами економічного співробітництва є торговельно-економічне партнерство.

Цікаве дослідження було проведено у 2023 році Наталією Бутирською (2023) в рамках проєкту «Нові глобальні партнерства – експертна дипломатія та адвокація» за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Підготовлені матеріали презентують огляд усіх напрямів співпраці між Україною та Республікою Корея упродовж 1991–2023 років. Зокрема, дослідниця дає історичний екскурс розвитку двосторонніх відносин між країнами в політичній, торговельно-економічній, науково-технічній, культурній та гуманітарній сферах, висвітлює питання корейської діаспори в Україні та підтримку України під час війни.

Одне з останніх досліджень з питань дотичних до нашої проблематики було здійснено Іриною Федорів (2024). Основні акценти науковиця робить на оцінці науково-технічній та військово-оборонній сферах співпраці. Частина висновків безпосередньо торкаються нашої проблематики. Зокрема, І. Федорів зазначає, що технології та інвестиції РК у поєднанні з ресурсами та людським капіталом України в майбутньому можуть створити значний технологічний потенціал (І. Федорів, 2024, с. 244).

На жаль, питання українсько-південнокорейської співпраці не ставали окремим предметом дослідження корейських вчених. Ми можемо говорити лише про загальні праці, які висвітлюють аспекти економічного розвитку Республіки Корея і матеріали цих досліджень підтверджують наше бачення і оцінки інших українських вчених про тенденції економічного розвитку в Південній Кореї. Так, Лі Гі Йон у своїй праці (이근영, 2000) аналізує успішний розвиток корейської економіки як результат низки послідовних реформ, а відтак автор вказує на важливість грамотної державної політики в управлінні господарством країни. Також, Лі Гі Йон пише, що експортно-орієнтованої

моделі економіки залежність від чеболів (магнатів індустрії), економічну нерівність, ринок праці тощо. Інший дослідник, Чо Сун (2012) вивчав динаміку корейського економічного розвитку, зазначаючи ризики і перспективи, які може очікувати країна у найближчий час. Загалом, незважаючи на наявні напрацювання вчених, проблема сучасного стану українсько-корейських відносин потребує детального аналізу і уточнень, враховуючи кардинальні зміни на світовій арені.

Метою статті є аналіз чинників економічного зближення України і Республіки Корея та перспективи розвитку економічної співпраці після закінчення війни в Україні, в умовах різкої трансформації світового устрою.

Для реалізації мети **поставлені такі завдання**: проаналізувати стан наукової розробки проблеми; визначити особливості розвитку кожної країни, вказати на їх слабкі і сильні сторони, визначити потенціал кожної країни, який може забезпечити їм сталий розвиток і успішну співпрацю в сфері економіки.

Методи та методологія проведення дослідження. Методологія статті спирається на використання системного методологічного підходу. Також застосовані елементи історичного, порівняльного аналізу, що зумовлює розгляд економічної співпраці між Україною та Південною Кореєю та дозволяє визначити шляхи подальшого розвитку відносин. Зокрема системний метод дозволяє знайти перспективні галузі співпраці, шляхи створення стійких стратегічних партнерських відносин, шляхи подолання викликів та проблем для модернізації економіки, її реіндустріалізації та інтеграції у глобальний світ. Історичний метод дозволяє зробити аналіз відносин з 1992 по 2025 р. та розбудови нової моделі співробітництва на основі національних інтересів обох країн. Також в дослідженні використано метод критичного аналізу наукових та офіційних джерел.

Виклад та обговорення основного матеріалу дослідження. Кардинальні та швидкі зміни, з якими сьогодні стикнувся глобальний світ вимагають пошуку шляхів успішного розвитку країни. Після набуття незалежності у 1991 році Україна не змогла віднайти та застосувати успішну модель сталого економічного розвитку. Певні позитивні епізодичні досягнення за 30 років незалежності не набули систематичного характеру та не призвели до формування сучасної ефективної конкурентоспроможної економіки. Натомість сформувалася модель олігархічної економіки, орієнтована переважно на експорт сировинної та низькотехнологічної продукції і високу корупційну складову в перерозподілі національних багатств. Економіка країни потрапила в жорстку залежність від кон'юнктури світових ринків та закордонної фінансової допомоги, відбулася значна деіндустріалізація України й амортизація виробничих фондів та інфраструктури. Також, незаконна анексія Криму, окупація частини Донбасу Росією підірвали економічне зростання України. Так, падіння ВВП у 2014 році склало 6,6% (Державна служба статистики, 2014), в 2015 році – 9,9% (Державна служба статистики, 2015). На 2017 рік прогнозували зростання економіки на рівні 3%. Але Covid-19, а потім повномасштабна агресія Росії у 2022 році остаточно зірвала всі плани зростання економіки (Біла книга, 2016, с. 8).

Вже сьогодні Україні варто думати про сталий розвиток країни після закінчення війни, оскільки для успішної інтеграції до ЄС та у глобальний світ, створення сприятливих економічних засад для реінтеграції тимчасово окупованих територій, Україна потребує якісно нової моделі економічного розвитку, яка могла б забезпечити стрімке економічне зростання ВВП на рівні 10–15% в рік впродовж наступних 10–15 років. Є декілька варіантів економічного розвитку України:

1. Економічне зростання на основі модернізації існуючої економічної моделі. Програма реформ на засадах МВФ – річні темпи зростання на рівні 3–4%.

2. Економічне зростання на засадах повномасштабної реіндустріалізації економіки України. Програма реформ на засадах реіндустріалізації – річні темпи зростання на рівні 7- 10%.

3. Економічне зростання на засадах інноваційного розвитку та економіки знань. Програма реформ на засадах креативної економіки – зростання на рівні 15-20% (Біла книга, 2016, с. 9).

Все ж на думку багатьох економістів за основу перспективного розвитку економіки України, повинна бути взята наступна модель:

1. Динамічна модель економічного зростання на основі людського капіталу, інвестицій та збільшення товарів з доданою вартістю.

2. За розрахунками фахівців успішна реалізація нової моделі економічного зростання потребуватиме загалом близько 250 млрд доларів прямих іноземних інвестицій до 2030 року, тобто приблизно 16.5 млрд доларів на рік.

Чи реальні на практиці вищезазначені темпи економічного зростання для України?

Історія знає непоодинокі приклади такого різкого зростання економіки.

РК – з 1980 по 1996 рік збільшила свій ВВП в 9 разів, із 68 млрд доларів до 603 млрд доларів (К. Кононенко, 2017, с. 32).

Таїланд – з 1986 року по 2012 рік збільшив свій ВВП в 9 разів, із 43 млрд доларів США до 397 млрд доларів (Номінальний ВВП, 2024).

Японія – з 1965 року по 1980 рік збільшила свій ВВП в 12 разів, з 91 млрд доларів до 1065 млрд доларів (А. Амелін, 2022).

Що потрібно для стрімкого зростання економіки України:

- Запустити повномасштабний процес реіндустріалізації української економіки і розбудувати сучасну інфраструктуру та логістику для підвищення експортного та транзитного потенціалу країни.

- Розбудувати та відновити високотехнологічні сектори економіки, зокрема аерокосмічну галузь, літакобудування, ВПК, машинобудування.

- Розвивати атомну та альтернативну енергетику, значно підвищити енергоефективність української економіки та переробки відходів. Дати старт розбудові економіки знань на базі інформаційно-комунікаційних технологій.

- У розвитку агросектору зробити акцент на сучасні біотехнології та глибоку переробку сільгосппродукції.

- Значно підвищити роль сфери послуг та малого і середнього бізнесу як каталізатора економічного зростання.

Незважаючи на високий рівень економіки Республіка Корея також має економічні виклики. Після 40 років вражаючого зростання ВВП щорічно в середньому на 7,9%, середній темп зростання економіки в Кореї знизився у 2000-2001 роках до 4,1%, а починаючи з 2011 р. загальмував до 3% (ВВП Кореї, 2011), у 2025 р. – 1%. Тому забезпечення сталого всеохоплюючого економічного зростання в наступні 10–20 років є ключовим завданням в економічній політиці уряду Республіки Корея.

Корейському уряду потрібно реалізувати «зсув парадигм» в економічному розвитку країни, сприяючи інноваціям та розбудові креативної економіки, заснованої на знаннях.

Майбутній сталий економічний розвиток Республіки Корея потребує:

- Розширення та утримання свого впливу на міжнародних ринках;
- Пошуку нових конкурентних переваг за рахунок інноваційного розвитку, зокрема в ІТ, космічних дослідженнях, біотехнологіях, цифровій економіці та нанотехнологіях за рахунок інтенсивного розвитку економіки.

- Глибоких структурних реформ та дерегулювання спрямованих на зміцнення макроекономічної стабільності та макроекономічної лібералізації.

- Заохочення малого і середнього бізнесу, як каталізаторів економічного зростання.
- Покращення системи освіти з метою розвитку трудових ресурсів.

Україна та Республіка Корея мають багато спільного у своїй історії. Вони співставні по кількості населення, перед ними постають схожі геополітичні та гео економічні виклики, вони мають спільну позицію з ключових питань глобального світоустрою та сталі двосторонні відносини. Республіка Корея входить до групи G-20, яка об'єднує найбільш розвинені країни світу, а Україна входить до групи країн, які розвиваються. Корея змогла подолати наслідки руйнівної війни, бідність, корупцію і побудувати в стислі історичні

терміни одну із найбільш індустріальних та інноваційних економік у світі. Україна стоїть перед цими викликами сьогодні і тому досвід корейського економічного розвитку є надто цікавим для неї.

Економічне співробітництво між Україною та Республікою Корея є важливим елементом сучасних міжнародних відносин. Понад 30 років двосторонніх відносин показали, що обидві країни мають значний потенціал для розвитку взаємовигідного партнерства. Республіка Корея розглядає Україну як стратегічного партнера, враховуючи її природні ресурси, географічне розташування та індустріальний потенціал. Зі свого боку, Україна бачить у Південній Кореї не лише важливого торговельного партнера, але й джерело інноваційних технологій та інвестицій.

Особливістю двосторонніх відносин є відсутність політичних конфліктів, що створює сприятливі умови для співпраці. Однак низка сфер вимагає активізації та подолання існуючих бар'єрів.

Республіка Корея потребує сталого доступу до продовольчих та сировинних ресурсів, в той час як Україна має найкращі світові чорноземи, сприятливі агрокліматичні умови, а її надра формують 5% мінерально-сировинних копалин світу. Таким чином, перед економіками обох країн постають у наступні 10–20 років схожі виклики, спільна відповідь на які може мати велику синергію, зважаючи на їх взаємодоповнюваність. Це створює об'єктивні умови для трансформації існуючих відносин економічного співробітництва у відносини економічного партнерства. Таким чином, партнерство заради майбутнього – найкраща стратегія подальшого розвитку українсько-корейських торговельно-економічних відносин, якщо ми маємо за мету їх стале і якісне зростання.

Перші кроки до економічної співпраці між країнами було зроблено після встановлення дипломатичних відносин у 1992 році. Південна Корея (Республіка Корея) швидко перетворилася на важливого партнера для України в Азії. Основними напрямками співпраці стали торгівля та інвестиції. Низка угод і домовленостей, укладені між країнами, засвідчили реальну зацікавленість один в одному як економічних партнерів. Зокрема, це: Угода про науково-технічне співробітництво (Угода, 1992); Торговельна Угода (Угода, 1995); Угода про взаємний захист інвестицій (Угода, 1997), Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного комітету з торгівлі промисловості та енергетики (Меморандум, 1996),; Угода про торгове судноплавство (Угода, 2005) та інші.

У становленні українсько-південнокорейських відносин варто виокремити декілька основних етапів. Перший з них – до фінансової кризи 1998–1999 років – це період взаємних надій та великих очікувань. У цей період була сформована основна договірна база економічної взаємодії. На українському ринку з'явилася корейська техніка. Однак більшість бізнесових угод мали короткостроковий характер.

Інвестиційне співробітництво призвело до взаємного розчарування: адміністративні витрати, недосконала система гарантій та страхування інвестицій, відмова від надання преференції, все це призвело до того, що основною формою співробітництва стала торгівля. На основі цього сформувалася структура подальшої торгово-економічної співпраці, в якій український експорт був представлений переважно сировиною, а південнокорейський експорт – готовою продукцією.

Щодо інвестицій, варто згадати, що до певного часу були успішними проекти Daewoo. У 2019 році Posco Daewoo придбала 75% частку в зерновому терміналі в Миколаївському морському порту. Корейська сторона вважала, що покупка терміналу в Україні сприятиме зміцненню продовольчої безпеки Кореї, четвертої за величиною економіки Азії. Країна значною мірою залежала від імпорту зерна. Також, підписання угоди з РК за словами Міністра інфраструктури Володимира Омеляна було сприйнято, як те, що «інвестори вірять в Україну і збільшують свої інвестиції» (Posco Daewoo, 2019). Нагадаємо, що президент і гендиректор Posco Daewoo Corporation Кім Янг Санг увійшов до складу Національної інвестиційної ради України (**Указ Президента, 2017**) і перебував у ній до березня 2020 року, а з 12 березня 2020 року корейський бізнес став представляти Сі-Бо ДЖУ – Президент і генеральний директор компанії POSCO International Corp (**Указ Президента, 2020**).

Загалом, інвестиційне співробітництво з РК було мало результативним. Це стало наслідком наступних причин: непрозора адміністративна система, надмірна бюрократія; наявність корупційної складової; відсутність системи страхування та гарантій для інвесторів; недосконала кредитно-банківська система та нестабільність податкової системи; технологічний розрив (рівень технологічного розвитку України відстає від рівня Республіки Корея, що ускладнює адаптацію до сучасних технологій і створення спільних високотехнологічних проєктів); культурна відмінність (різниця у бізнес-культурі та підходах і темпах ведення переговорів), що загалом впливає на темпи розвитку співпраці).

Окрім цього, обидві сторони не мали чіткого уявлення про особливості ведення бізнесу в країні контрагента, про специфіку ділової комунікації. Багато потенційно рентабельних проєктів у сфері малого та середнього бізнесу не доходили далі за стадію переговорів просто через непорозуміння між сторонами.

Другий етап – це економічне співробітництво між двома країнами 1998-2008 р. Спочатку був спад після кризи 1998–1999 років, потім зріст до 2022 року. У цей період, як і раніше, основна форма співпраці – торгівля.

За 30 років офіційних відносин Україна – Республіка Корея обидві країни накопичили досвід, але реальне співробітництво було незначним, а деклараційні заяви неадекватними. Поряд з цим, упродовж останнього десятиліття двостороння торгівля демонструвала стабільний ріст. Найвищий історичний показник товарообігу у двосторонніх відносинах був досягнутий у 2008 році – 2,6 млрд доларів США. Загалом за 1994-2014 роки товарообіг зріс у 8 разів, водночас було два роки, коли він суттєво зменшувався – 2009 та 2013 роках.

Так у 2009 році обсяг двосторонньої торгівлі значно знизився через світову фінансову кризу та склав 1,2 млрд доларів. Український експорт склав 758,6 млн доларів, та перевищив корейський експорт в Україну (у розмірі 338,8 млн доларів) у 2,2 рази. Але вже в 2015 році торговельний обсяг досяг найнижчого рівня у 858,8 млн дол. за останні десятиріччя (скорочення на 22%). Починаючи з 2014 року, загальний товарообіг має стійку тенденцію до зниження.

У січні-липні 2016 року відбулося ще одне чуттєве скорочення і двосторонній товарообіг склав 348,7 млн доларів (скорочення на 38,9% порівняно з аналогічним періодом 2015 р.). Експорт склав 222,6 млн (зменшення на 51,9%), а імпорт з Кореї –

126,1 млн (зменшення на 16,1%). Якщо у 1994–2000 роках торговельне сальдо українсько-корейської торгівлі було більш-менш збалансованим, то починаючи з 2005 року воно цілком складається на користь України. Максимальне від'ємне сальдо торговельного балансу України було у 2007 році і складало 1,25 млрд доларів. Максимальне позитивне сальдо для України було у 2015 році – 467 млн доларів.

Ці показники свідчать про те, що товарообіг між двома країнами за період 1994–2015 років був досить волатильним та погано прогнозованим, значною мірою незалежним від зовнішніх обставин, не дуже збалансованим із загальним від'ємним сальдо для України у 2,3 млрд доларів США, що становить біля 11% від усього обсягу українсько-корейського товарообігу за останні 20 років.

Згідно зі статистичними даними Організації економічного співробітництва та розвитку майже 100% товарів, що експортуються з Кореї в Україну належать до промислової групи. Структура експорту України до Кореї була нерівномірною, зі значними коливаннями у період економічної турбулентності, у 1998, 2008 та 2014–2015 роках. Якщо у період 1994–1997 років та в 2003–2007 роках експорт України до Кореї складався переважно з промислової групи, то у 2014 році частина сільськогосподарської продукції досягла 58%.

Переважає частина корейського експорту промислової групи товарів належить до середньо-високотехнологічної галузі виробництва. Ця тенденція постійно укріплювалася після встановлення торговельних відносин. У 2014 році структура експорту Кореї до України за рівнем технологій мала наступний вигляд: високотехнологічні галузі – 10%, середньо-високотехнологічні – 56%, середньо-низькотехнологічні – 24% і низькі технології – 10%.

За рівнем технологій продукції, що експортувалася у 2014 році з України до Кореї, переважна частина належить до товарів із середньо-низькотехнологічних галузей промисловості – 87,4% та низько-технологічних продуктів – 6,2%. Корея імпортувала з України переважно сільськогосподарську продукцію, металургійну продукцію та хімічні товари, тоді як Україна закуповувала у Кореї високотехнологічне обладнання, автомобілі, електроніку та товари машинобудування.

За 2023 р. обсяг двосторонньої торгівлі склав 759,4 млн дол. США та зменшився в порівнянні з 2022 р. на 0,28%. Експорт з України до Республіки Корея склав 98,9 млн дол. США та зменшився на 58,3%, імпорт корейських товарів в Україну склав 660,5 млн дол. США та збільшився на 26,0%. Негативне сальдо за цей період складало 561,5 млн дол. США. У цей період основними статтями експорту до Республіки Корея були зернові культури; машини; продукти неорганічної хімії. Україна завозила з РК переважно засоби наземного транспорту крім залізничного; котли, машини; електричні машини (Посольство України, 2012).

Україна експортує в Корею переважно сировину та низько-технологічну продукцію з низькою доданою вартістю. Корея завозить в Україну переважно продукцію середньо-високотехнологічного рівня зі значною доданою вартістю, у двосторонньому товарообігу переважаючи частку займають товари споживчого, а не інвестиційного характеру, частка послуг в українсько-корейському товарообігу є вкрай незначною і становить біля 1–8%.

У 2018 році було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством аграрної політики України та Корейською асоціацією торгівлі сільськогосподарськими продуктами, що закріпило обговорення спільних проектів у сільському господарстві.

У 2021 році обговорювали можливість укладення угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Південною Кореєю. Ця угода могла б значно збільшити товарообіг, знизивши мита на низку товарів.

Вищезгадані фактори свідчать, що в Україні існують фактори, які заважають збільшенню прямих інвестицій, товарообігу між двома країнами. Який же висновок та пропозиції можна зробити? Система державної підтримки зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сьогодні розвинута недостатньо і знаходиться на стадії формування. В Україні критично немає дієвих інструментів, які можна було б використовувати для підтримки та стимулювання експортно-імпортних операцій та інвестицій з Республіки Корея. Залучити досвід РК щодо державної підтримки експортно-імпортної та інвестиційної діяльності, з урахуванням того, що РК має значний досвід, сумісний з вимогами СОТ та ЄС. Доцільно на системній основі в рамках проєктів технічної допомоги розпочати активний обмін досвідом між РК та Україною стосовно діяльності експортно-кредитних агентств, вільних економічних зон, індустріальних технопарків і використання інститутів державно- приватного партнерства. Створити фонди й українсько-корейські бізнес-організації та спільні інституції, які б підтримували і лобіювали економічне співробітництво між двома країнами. І, на сам кінець, активізувати дієву працю між торгово-промисловими палатами двох країн і створити на цій базі постійно діючу українсько-корейську бізнес раду.

Також, слід зазначити, що на сьогодні діюча модель українсько-корейського економічного співробітництва не задовольняє обидві країни. Вона є асиметричною та незбалансованою, не віддзеркалює існуючий потенціал, потреби та можливості економіки двох країн і не відповідає ключовим викликам, з якими Україна та Корея будуть стикатись у своєму економічному розвитку наступні 10-20 років. Тому, у найближчий час варто розробити нову стратегію україно-корейської економічної співпраці, яка сприяла б сталому зростанні частки високотехнологічної продукції та послуг її товарообігу, збільшенню товарів з високою доданою вартістю в структурі їх експорту та значному зростанні взаємних інвестицій.

Російська агресія завдала колосальних збитків економіці, інфраструктурі, людському капіталу в Україні. Та, як свідчить історичний досвід, саме у момент глибокої тотальної кризи зароджуються нові можливості. З огляду на повномасштабну війну в Україні, та прагнення країни інтегруватися в глобальні ринки, поглиблення торговельно-економічних відносин з Південною Кореєю та високий потенціал може відігравати вирішальну роль у післявоєнному відновленні, модернізації інфраструктури та розвитку нових галузей. У зв'язку з тим, що одним із перспективних стратегічних партнерів для України є Республіка Корея, ми пропонуємо стратегічні напрямки співпраці після закінчення війни в Україні.

Глобальні рішення з боку України:

- Розробка пропозиції довгострокового плану співробітництва з південнокорейськими компаніями, яка передбачає локалізацію виробництва на території України.

- Запровадження ефективної інвестиційної політики та прозорої правової системи для мінімізації інвестиційних ризиків та зменшення корупції.

- Створення міждержавної комісії для координації виконання програми інфраструктурного партнерства, яка дозволить координувати зусилля та забезпечити юридичні гарантії інвесторів.

- Створення спільних інноваційних технопарків, вільних економічних зон, індустріальних та наукових хабів.

- Створення щорічної економічної платформи Україна – Республіка Корея – місце зустрічі політиків, бізнесменів, громадських лідерів, місце обговорення гарантій інвесторів, надання податкових пільг, спрощення процедур входження на ринки, доступу до фінансових інструментів (кредити, страхування).

- Втілення в життя переговорів з укладання "Угоди про вільну торгівлю між Україною та Південною Кореєю". Це дозволить знизити митні бар'єри, спростити логістику, збільшити конкурентоспроможність.

- Державна підтримка стратегічних галузей – електроніка, напівпровідники, суднобудування, зелена енергетика, оборонна промисловість.

Ключові напрямки співробітництва:

- Інвестиції в український агропереробний сектор, створення сумісних підприємств з локалізацією виробництва в Україні, задля збільшення експорту товарів з доданою вартістю.

- Створення центру новітніх оборонних технологій, побудова сучасної оборонної інфраструктури та підприємств з виробництва дронів, систем штучного інтелекту.

- Інвестиції в металургійну галузь, виробництво листової сталевих продукції для автомобільної промисловості інших країн світу.

- Стратегічне партнерство у сфері освіти, створення спільних освітніх програм, стажування у корейських університетах технічного профілю, IT інженерії та менеджменту.

- Створення спільних стартап-фондів.

- Інвестиції в туристичну галузь.

Республіка Корея, як одна з демократичних країн Азії, з 2022 року продемонструвала свою підтримку Україні, надаючи значну гуманітарну та фінансову допомогу. Так, фінансова допомога у 2022-2024 роках досягла понад 300 млн доларів на гуманітарні потреби. Корейський уряд надав медикаменти, хірургічне обладнання, мобільні шпитали та набори першої допомоги.

Хоча Республіка Корея, згідно з своєю конституцією, офіційно дотримується політики ненадання летальної зброї, вона постачала нелетальне озброєння та передавала спеціалізоване обладнання для ремонту та обслуговування військової техніки. Особливо важливою є також підтримка в енергетичній сфері, допомога у розбудові стійких енергетичних систем для критичних об'єктів.

На міжнародній арені РК теж постійно засуджує російську агресію, підтримує санкції проти Росії та виступає за збереження суверенітету і територіальної цілісності України. Окрім цього, бере активну участь у фінансуванні проєктів із відновлення України після війни.

Необхідно підкреслити, що кроки до спільної співпраці продовжуються і протягом 2023-2025 років. Так у 2023 році делегація "One Team Korea", до складу якої увійшли представники 18 компаній, включаючи Samsung, Hyundai, Rotem, відвідала Україну для обговорення участі в проєктах відновлення. Серед ключових ініціатив: модернізація аеропорту "Бориспіль", реконструкція Каховської ГЕС, створення "розумного міста" в Умані та відновлення систем очищення води в Бучі. Але, щоб знову не залишитися на рівні декларації, Україна має сприяти реалізації цих проєктів, забезпечуючи необхідну нормативну базу та підтримку на всіх рівнях, тобто перейти у формат конкретних структурних рішень.

Останні суттєві домовленості між країнами були укладені в травні 2025 року. Зокрема Міністерство економіки України та Асоціація «Українсько-Корейська Ділова Рада» (УКДР) уклали меморандум щодо координації співпраці між Україною та Республікою Корея, яким передбачено сприяння економічного розвитку та зміцнення двосторонніх відносин. Цей документ має створити єдину платформу для координації співпраці між Україною та Республікою Корея, формувати сприятливий клімат для корейських інвесторів, налагоджувати прямі контакти між бізнесами, урядовими установами та науковими організаціями країни. Міжурядове

партнерство, передбачене угодою, дозволяє залучати кредитні кошти корейського Фонду економічного розвитку та співробітництва (EDCF) в економіці України.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі аналізу торговельно-економічних відносин за понад тридцятирічні роки співпраці, враховуючи високий потенціал стратегічного партнерства, Україна має всі підстави аби працювати з Південною Кореєю як з одним із ключових партнерів та рушіїв економічного відновлення України. Це партнерство повинне базуватися не лише на допомозі, а й на глибокому взаємному інтересі, довгострокових інвестиціях, спільному розвитку технологій і взаємоповазі. Південнокорейський досвід доводить, що навіть після руйн війни можна збудувати успішну, сучасну державу, якщо мати бачення, партнерів і стратегію. Україна і РК вже зробили багато кроків, і час рухатися далі, до повноцінного стратегічного альянсу з Республікою Корея. Таке партнерство може мати глобальне значення, відкриваючи нові можливості для сталого розвитку та процвітання обох країн.

Конфлікт інтересів

Автори не мають потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

ЛІТЕРАТУРА

- Амелін, А. (2022) Досвід розбудови економіки післявоєнної Японії/
<https://investory.news/anatolij-amelin-dosvid-rozbudovi-ekonomiki-pislyavoyennoi-yaponii/>
- Бутирська, Н. (2023). “Україна та Республіка Корея: далекі географічно – близькі за духом”.
- Рада зовнішньої політики “Українська призма”.
- Венгер, В. (2020). Перспективи розвитку співробітництва України з Республікою Корея у пріоритетних видах економічної діяльності. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, 1(5), 4-17
<https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/79/72>
- Державна служба статистики України. (2014).
https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/vvp/ind_vvp/ind_2014_u_n.htm
- Державна служба статистики України. (2015).
https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2015_u_n.htm
- Кононенко, К. А. (2017) *Далекосхідний вектор як важливий елемент зовнішньої політики України*. аналіт. Доповідь. К. : НІСД.
- Майко, В. А. (2011). Зовнішньополітичні та економічні пріоритети України у країнах Центральної, Південної і Південно-Східної Азії. *Економічний часопис*, 9–10, 3–7.
- Мармазов, В.С. (2012). 20-річчя відносин між Україною та Республікою Корея: підсумки і перспективи співпраці в рамках євро-тихоокеанської інтеграції. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*, 19, 40-45
- Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного комітету з торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея (1996). Верховна Рада України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/410_020

- Посольство України в Республіці Корея. Політичні відносини (2020)/
<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/399-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- Сіденко, С.В., & Невгад, А. (2016). Міжнародне співробітництво України в сфері інновацій. *Стратегія розвитку України, 1*, 172–176.
- Торговельна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея (1995). Верховна Рада України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_723
- Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво (1992). Верховна Рада України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_016
- Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про сприяння та взаємний захист інвестицій. (1997). Верховна Рада України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_001
- Указ Президента України. (2020). Питання Національної інвестиційної ради/
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/2020#n16>
- Урядовий портал. (2017). Мінагрополітики та корейська компанія Posco Daewoo обговорили співпрацю у модернізації української техніки
<https://www.kmu.gov.ua/news/249774270>
- Посольство України в Республіці Корея. (2012). Торговельно-економічне співробітництво
<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- Федорів, І. (2024). Україна та Республіка Корея: співпраця у науково-технічній та військово-оборонній сферах. *Консенсус, 2*, 235–246.
- Cho Sun. (2012). *History of South Korea's Economic Development*. Seoul.
- Posco Daewoo acquires grain export terminal in Ukraine (2019).
<https://blog.interlegal.com.ua/posco-daewoo-acquires-grain-export-terminal-in-ukraine/>
- Ukrainian – Korean Business Council (2023).
<https://ukraine-korea.org/about-korea/>
- 이근영. (2020) 한국 경제의 성장과 발전 그리고 개혁. 다산 출판사, 서울

REFERENCES

- Amelin, A. (2022). *Dosvid rozbudovy ekonomiky pisliavoiennoi Yaponii*/
<https://investory.news/anatolij-amelin-dosvid-rozbudovi-ekonomiki-pislyavoyennoi-yaponii/>
- Butyrska, N. (2023). "Ukraina ta Respublika Koreia: daleki heohrafichno – blyzki za dukhom".
- Rada zovnishnoi polityky "Ukrainska pryzma".
- Venher, V. (2020). Perspektyvy rozvytku spivrobotnytstva Ukrainy z Respublikoiu Koreia u priorityetnykh vyдах ekonomichnoi diialnosti. *European scientific journal of Economic and Financial innovation, 5*, 4-17
<https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/79/72>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2014).
https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/vvp/ind_vvp/ind_2014_u_n.htm
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2015).
https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2015_u_n.htm

- Kononenko, K. A. (2017) *Dalekoskhidnyi vektor yak vazhlyvyi element zovnishnoi polityky Ukrainy*.
analit. Dopovid. K. : NISD.
- Maiko, V. A. (2011). Zovnishnopolitychni ta ekonomichni priorytety Ukrainy u krainakh Tsentralnoi, Pivdennoi i Pivdenno-Skhidnoi Azii. *Ekonomichni chasopys*, 9–10, 3–7.
- Marmazov, V. Ye. (2012). 20-richchia vidnosyn mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Koreia: pidsumky i perspektyvy spivpratsi v ramkakh yevro-tykhookoianskoi intehtratsii. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 19, 40–45
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_19_10
- Memorandum pro vzaiemorozuminnia shchodo zasnuvannia Spilnoho komitetu z torhivli, promyslovosti ta enerhetyky Respubliki Koreia (1996). Verkhovna Rada Ukrainy.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/410_020
- Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Koreia. Politychni vidnosyny (2020)/
<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/399-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- Sidenko, S.V. & Nevhad A. (2016). Mizhnarodne spivrobitnytstvo Ukrainy v sferi innovatsii. *Stratehiia rozvytku Ukrainy*, 1, 172–176.
- Torhovelna Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Respubliki Koreia (1995). Verkhovna Rada Ukrainy.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_723
- Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Respubliki Koreia pro naukovo-tekhnicne spivrobitnytstvo (1992). Verkhovna Rada Ukrainy.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_016
- Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Respubliki Koreia pro spryiannia ta vzaiemnyi zakhyst investytsii (1997). Verkhovna Rada Ukrainy.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_001
- Ukaz Prezydenta Ukrainy. (2020). Pytannia Natsionalnoi investytsiinoi rady/
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/2020#n16>
- Uriadovi portal. (2017). Minahropolityky ta koreiska kompaniia Posco Daewoo obhovoryly spivpratsiu u modernizatsii ukrainskoi tekhniki
<https://www.kmu.gov.ua/news/249774270>
- Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Koreia. (2012). Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo
<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- Fedoriv, I. (2024). Ukraina ta Respublika Koreia: spivpratsia u naukovo-tekhnicnii ta viiskovo- oboronni sferakh. *Konsensus*, 2, 235–246.
- Cho Sun. (2012). *History of South Korea's Economic Development*. Seoul.
- Posco Daewoo acquires grain export terminal in Ukraine (2019).
<https://blog.interlegal.com.ua/posco-daewoo-acquires-grain-export-terminal-in-ukraine/>
- Ukrainian – Korean Business Council (2023).
<https://ukraine-korea.org/about-korea/>
- 이근영. (2020) 한국 경제의 성장과 발전 그리고 개혁. 다산 출판사, 서울

Дата надходження до редакції 11.03.2026
Ухвалено до друку 19.03.2026

